

LONG TALL Dexter. Tenorsaxofonisten Dexter Gordon fanget i en stille arbejdsstund.

Foto: Jan Persson

DEN SVENSK sangerinde Monica Zetterlund og pianisten Bill Evans indledte samarbejdet med lp'en "Waltz for Debbie" i 1964. To år senere var de i tv-studiet i København og fejrer det her med en stille vals.

Foto: Jan Persson

Radioen, jazzen og katastrofen

FAGBOG

Tore Mortensen. "Fortællinger om jazzen"

★★★★☆

JAZZ?

Det er da kun noget for musikalsk indavlede nørder, eller i dag ældre pensionerede, piberygende herrer, som i deres ungdoms vår førte sig frem i bredriflede fløjlsbukser og islandsk sweater, mens de bød yngre damer - såkaldte backfisch - på en citrongul flyversjus.

Men nej. Centerleder Tore Mortensen ved Center for Dansk Jazzhistorie giver med sit nys udkomne værk "Fortællinger om jazzen" med den sigende undertitel "dens vej gennem Statsradiofonien, Danmarks Radio og DR" et både vidende og tænksomt billede af musikken og dens samspil med det omgivende samfund.

Eksemplificeret i netop det officielle pæne borgerlige samfund, hvor Statsradiofoniens første leder, kammersanger Erik Holm, i så udpræget grad led af berøringsangst over for den "hotte jazz", som vakte både opsigt men også forargelse i brede dele af befolkningen i 1920'erne.

Hør bare hvad Tante Berlingske skrev om det første sorte jazzorkester, som gav koncert i Danmark i september 1925.

- Negerrytmen har bredt sig Verden over, og selv om de, der kender Negeren, fremdeles ikke vil anerkende dem som rigtige mennesker, vender og drejer hele den hvide Verden sig i Dansen til Negerens Banjo og andre umenneskelige Instrumenter. Yndige, unge, hvide Kvinder sætter Naalen til Gramofonpladen og vugger de skønne

Midjer til Vrælet af en Neger" (Berlingske Aftenavis, 16.9. 1925)

Eksempelvis medførte trompetist Louis "Satchmo" Armstrongs besøg i København i oktober 1933 masser af reaktioner fra forargede radiolyttere. Radioen havde dristet sig til at udsende et kvarter fra en af Satchmos koncerter. Først efter krigen begyndte radioen at bringe og sende jazz regelmæssigt herhjemme.

Mortensen & co i form af en række vidende bidragydere følger i en række overordnede kapitler jazzens udvikling herhjemme, samspillet med først radio, siden tv og efterfølgende alle de digitale platforme - podcast og DAB-radio. Og skildrer samtidig hvorledes udviklingen og den officielle holdning udtrykt i monopolradioens politik skiftede fra afstandtagen over accept indtil katastrofen - mit ord, ikke Mortensens - indtraf med milliard-budgetoverskridelsen ved bygning af det nye ambitiøse multimediehus i Ørestaden, som førte til hestekurslignende massefyringer i 2007.

Samt stort set udradering af alle jazzprogrammer i DR-regi.

Det er et enestående grundigt researcharbejde, som ligger bag. Ikke alene er her masser af facts samlet fra såvel skriftlige som mundtlige kilder, bandede interviews og officielle institutionelle papirer, men fremstilling nyder også godt af den fortællende stil, som forfatteren anvender.

Og de indlagte breaks kommer som skønne og velfortjente pusterum i den kronologisk fremadskridende historiske fremstilling, og det er her værket for alvor lever.

Her er der blevet plads til mange af

småhistorierne og anekdoterne. Eksempelvis om den nazistiske besættelsesmagts retningslinjer mod anvendelsen af negroide eller negritiske faktorer i dansemusik eller underholdningsmusik. Udstedt for at "genføde en europæisk ånd i den musik, som spilles til dans og underholdning", som det så fornemt formuleres. For eksempel er der forbud mod scatsang og growl og langt udtrukne trommesoloer.

Her er portrætter af de ildsjæle, freelancerne, som arbejdede på radio og i tv for at udbrede kendskabet til jazz. Fra jazzbaronen Tim Rosenkrantz over navne som Birger Jørgensen, Torben Ulrich, Erik Moseholm, Ole Matthiessen og Ib Skovgaard med mange mange flere.

Radiojazzgruppen som senere blev til Radioens Big Band - musikerne som var med, solisterne og udlandsrejserne. På den måde er bogen en guldgrube af oplysninger, som du ikke finder samlet andetsteds og hele tiden er sigtet klart:

- Hvad fik vi licensbetalere for vores kroner? Og hvordan berigede den førte programpolitik musikken?

Til det sidste er bogen sjældent klar i målet. Skiftet fra public service til public on demand og den nyliberalistiske fokusering på seer- og lyttortal har ikke gjort noget godt for jazzen.

Samtidig har bogen godt fat i hele problematikken omkring formidling. For ved Gud - eller Bach og Miles - kan du lytte til musik uden forudsætninger. Men viden om og baggrund for en bestemt musikforms opståen og udvikling skader nu ikke for høreoplevelsen.

Vor egen nordjyske Peter Tage var jo et særdeles høreværdigt bevis for den påstand, da hans program "Hot & Sweet" fra 1984 blev Danmarks Radios mest aflyttede program med over 300.000 lyttere.

Her er historisk overblik, så du kan se og forstå samspillet mellem radioledelse, tv og radio, spillestederne, miljøet og de formidlere, som kæmpede for musikken. Og skildrer ganske nøgternt det underlige tomrum som dansk jazz befinder sig i, nu hvor DR opfører sig som og betragter sig selv som en aktiv aktør på musikscenen.

Og derfor i konkurrence med både Copenhagen Jazz Festival, koncert- og spillesteder selv arrangerer koncerter. Vel at mærke med sikkerhedsnet i form af licensbetaling.

Og vel at mærke efter at en lang række vidende jazzmedarbejdere er blevet sat fra jobbet.

Samt især vel at bemærke efter at en række af vore allerbedste yngre musikere - navne som bassisten Anders Christensen, guitaristen Jakob Bro, blæserne Kasper Tranberg, Jakob Dinesen, Mads Hühne og trommeslager Jakob Høyer - plus hele electroniscascenen for længst har droppet jazzforskækkelsen og gladelig blander jazz og alverdens anden musikalske inspiration ind i deres skaben. Men også er efterspurgt på rockscenen.

Der finder nemlig kun to former for musik, som trompetisten Miles Davis engang sagde det:

- God. Og dårlig.

Bogen er rigt illustreret med Jan Perssons fantastiske sort-hvide billeder og forsynet med både noteapparat. Litteraturliste og navneindeks -

EN EKSTATISK Oscar Peterson ved klaveret, knipset i Holbæk Jazzklub. Foto: Jan Persson

PÅ BOGENS forside er pianisten Thelonious Monk fanget i Danmarks Radios tv-studie i 1966. Foto: Jan Persson

hva' laver Henry Kissinger her? - og anbefales varmt både for sit kulturpolitiske, meget præcise snit, men specielt for alle de gode historier, som der også blev plads til.

Bent Stenbakken
bent.stenbakken@nordjyske.dk

■ **Tore Mortensen. "Fortællinger om jazz"**
Dens vej gennem Statsradiofonien, Danmarks Radio og DR.
212 s., gennemillustreret, hardback, 295 kr.
Aalborg Universitetsforlag.
Udkommer i dag.
Udgivelsesreception i eftermiddag, Center for Dansk Jazzhistorie, Kroghsstræde 6, Aalborg, kl. 14.15 - 16.00

Vi vil gerne købe Persson

Af **Bent Stenbakken**
bent.stenbakken@nordjyske.dk

FOTOGRAF JAN PERSSON er en nærmest legendarisk fotograf på den danske jazzscene, og den i dag 66-årige freelancer har fotograferet næsten alt og alle, som gjorde eller har gjort sig bemærket på den danske jazzscene siden begyndelsen af 60'erne frem til vore dage.

Jazzens store som Ben Webster, Dexter Gordon John Coltrane, Miles Davis, Duke Ellington og Thelonious Monk, men også rocknavne som Led Zeppelin, Frank Zappa og The Doors.

Og nu vil fotografen gerne sælge sin unikke samling for et beløb, som i kroner og ører nemt kan løbe op i millionklassen.

-Perssons livsværk rummer rundt regnet 150.000 billeder, som er en af de vigtigste visuelle kilder til den danske jazzhistorie, siger centerleder Tore Mortensen.

Jan Persson har bidraget med rigtig mange af de fine sort-hvide fotografier, som illustrerer Tore Mortensens nys udkomne bog "Fortællinger om jazz", og i sin rolle som centerleder arbejder Mortensen også ihærdigt på at få fotograf Perssons samling til Aalborg.

- Det er dansk jazzhistorie, og den skal da helst ikke ende i USA. Derfor gør vi et stykke arbejde for at få den herop, så den kan indgå i vores samling på Center for Danske Jazzhistorie, forklarer centerleder Tore Mortensen.

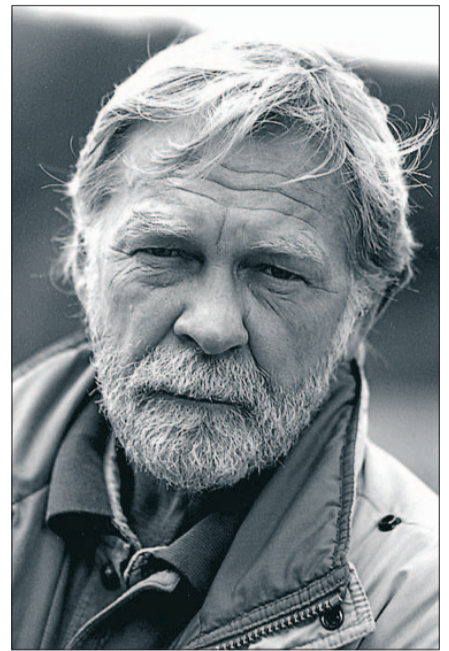
Det kræver sponsorstøtte at rejse de nødvendige penge og sikre samlingen, som visuelt dokumenter den danske jazz's udvikling. Perssons fotograferede såvel danske som udenlandske musikere og især med i den gyldne periode i miljøet omkring jazzhus Montmartre hvor tilrejsende amerikanske musikere både fandt et fristed for racisme og forskelsbehandling hjemme i USA og samtidigt satte deres umiskendelige præg på dansk jazz.

Således har det amerikanske Rutgers Institut of Jazz Studies i New Jersey været inde i billedet som køber af danske Perssons samling.

- Men det er jo dansk jazzhistorie, og det skal da ikke til USA.

Senest har centerleder Tore Mortensen og fotograf Jan Persson drøftet muligheden for at få samlingen til Aalborg

Center for Dansk Jazzhistorie har med købet af Karl Emil Knudsens samling allerede en ganske unik samling. Shellakplader, lp'er, cd'er, bånd, film. Litteratur med og om jazz plus et hav af danske og udenlandske tidsskrifter, og her vil Perssons billeder og negativ-

FREELANCEFOTOGRAF JAN PERSSON'S internationale ry baserer sig først og fremmest på en række enestående billeder af jazzens store.

FAKTA

PERSSON

■ Freelancefotograf Jan Persson, født 22. juli 1943 i København. Selvlært. Begyndte i 1960 med reportage-foto i danske dagblade og har siden solgt billeder til en lang række udenlandske blade, tidsskrifter, bøger og plader. Hans internationale ry er baseret på unikke billeder af jazzens store musikere fra Louis Armstrong til Miles Davis. De senere år har Perssons fotografier været brugt i store genudgivelsesprojekter med bl.a. John Coltrane, Miles Davis og Bill Evans.

samling føje sig fint ind i mosaikken.

- Vi har brug for materialet til forskning, bog og cd-udgivelse med klassisk jazz, og de skal selvfølgelig gøres tilgængelige også digitalt, så de er til at finde, kan blive set og brugt.

På længere sigt kunne centerleder Tore Mortensen også forstille sig, at Perssons samling indgik i en visuelt interaktiv sammenhæng. Eksempelvis når Center for Dansk Jazzhistorie inden for de næste par år flytter ind i Musikens Hus på havnefronten.

Fotograf Persson lever selv i dag af videresalg og copyright-indtægter fra sin samling, men ser helst og gerne at hans sort-hvide billeddokumentation af levet og spillet jazzliv forbliver på dansk jord. Dele af negativmaterialet er allerede indscannet, men det kræver penge at få alt digitaliseret og gjort tilgængeligt.

Og gerne på Center for Dansk Jazzhistorie, hvis det står til både Mortensen og Persson.